

Затверджено
Рішенням Софіївської селищної ради
від 08.11.2023 р. № 1928-39/VIII

ПРОГРАМА
підтримки молодіжної політики на території Софіївської
селищної територіальної громади на 2021-2025 роки

ВСТУП

Сьогодні, коли в Україні з'явилися паростки оптимізму в суспільному розвитку, для країни дуже важливо не втратити темп позитивних змін. На вістрі перетворень, як зазвичай, буде молодь. Вона є осередком нових знань, ідей, можливостей, головним замовником на гідне майбутнє і головним стратегічним ресурсом суспільства. Але, з іншого боку, молодь вимагає пильної уваги суспільства і довгострокових інвестицій, без яких її потенційні можливості ніколи не розкриються.

Ось чому державна молодіжна політика неодмінно повинна залишатися одним з найважливіших, пріоритетних напрямів діяльності держави і постійно здійснюватися з урахуванням її можливостей на політичному, соціальному, економічному, законодавчому та організаційному рівнях для створення сприятливих передумов життєвого самовизначення та самореалізації молодих громадян, вирішення нагальних проблем молоді, підтримки її інноваційної діяльності, громадської активності. Для цього найближчим часом необхідно інтегрувати і зосередити на основних напрямках роботи з молоддю зусилля й ресурси відповідно до вже прийнятих законів України, інших законодавчих та нормативних актів, національних, державних, галузевих програм і забезпечити невідкладне виконання визначених ними першорядних завдань.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Впродовж усієї політичної історії нашої держави неабияку роль у вирішенні питань державного значення відіграло молоде покоління юнаків та юначок, активних, цілеспрямованих, волелюбних та незалежних, особливо у тих питаннях, що стосуються самобутності української держави.

Несприятлива соціально-демографічна ситуація, що проявляється у процесі зменшення чисельності молоді та зниження їх питомої ваги в загальній кількості населення, наявність проблем щодо працевлаштування та забезпечення гідних умов праці молоді, підвищення ризиків бідності й малозабезпеченості у період військового конфлікту та фінансово-економічної кризи, вимагає посилення уваги до формування й реалізації молодіжної політики як на рівні країни, так і на рівні громад.

В той же час пріоритети молодіжної політики, що визначаються і реалізуються державними, місцевими цільовими програмами, часто не співпадають з ціннісними пріоритетами сучасної української молоді, не забезпечують цілісний і комплексний підхід до створення умов сталого молодіжного розвитку. В першу чергу, це пов'язано

з:

слабкою координацією і взаємодією у роботі з молоддю інститутів різного відомчого підпорядкування, такими як соціальний захист, освіта, й виховання, профорієнтація та працевлаштування тощо;

нерозвинутою молодіжною інфраструктурою, що адекватно відповідає потребам, інтересам і проблемам молоді;

недостатньою обґрунтованістю пріоритетів та інструментів молодіжної роботи;

низьким рівнем залучення молоді до розробки і реалізації місцевих молодіжних ініціатив.

Основною проблемою, що унеможлиблює забезпечення сталого розвитку у молодіжній роботі, є несформованість кінцевого результату на досягнення якого ця діяльність зорієнтована. Молодіжна робота зведена до проведення великої кількості молодіжних заходів, без належної координації, звітності та можливості моніторингу ефективності; результатом молодіжної роботи є звітність діяльності відділів, а не реальний вплив цієї діяльності на молодіжне середовище.

Практичну роботу з молоддю та забезпечення участі молоді у житті Софіївської селищної територіальної громади (надалі – ТГ, громада) здійснюють різні заклади та установи: молодіжний центр, навчальні заклади, Центри культури та дозвілля, громадської активності, бібліотеки, школа мистецтв, центр творчості, дитячо-юнацька спортивна школа, громадські об'єднання тощо.

Програма підтримки молодіжної політики на території Софіївської селищної територіальної громади на 2021-2025 роки (надалі – Програма) базується на сприйнятті молоді як визначальної цінності й головного ресурсу як в межах громади, так і українського суспільства в цілому.

Програма розроблена відповідно до Конституції України, Закону України «Про основні засади молодіжної політики», Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 02.06.2021р. №579, Переглянутої Європейської хартії про участь молодих людей у місцевому і регіональному житті та ґрунтується на аналізі стану і проблем розвитку молоді, результатах виконання попередніх міських програм роботи з молоддю, визначає проблемні питання, окреслює цілі, завдання та комплекс заходів щодо їх реалізації.

Децентралізація влади вже помітно змінює нашу країну та систему управління в ній. Передання нових повноважень та потужного фінансового ресурсу на місця дозволило підвищити спроможність громад і змінити вектор руху їх на розвиток. Громади стають сильнішими й успішнішими. Водночас їхній сьогоdnішній і майбутній розвиток ґрунтується саме на свідомому та обізнаному молодому поколінні українців, оскільки молодь є основою не тільки сильної громади, але й міцної держави.

Внесок молоді у вирішення проблем суспільства визначається значною мірою станом партнерських відносин між органами влади та молоддю. Таким чином, молодіжну політику в умовах децентралізації має бути орієнтовано на формування комфортного середовища для життя та розвитку молоді в громаді, а пріоритетними напрямками її реалізації стають фінансове та кадрове забезпечення, розвиток молодіжної інфраструктури й залучення молоді до процесу розроблення й ухвалення

рішень та контролю їхнього виконання.

Важливим аспектом у процесі запровадження нової моделі реалізації молодіжної політики на рівні громади є створення дієвої системи збору, обробки й реагування на запити та місцеві молодіжні ініціативи.

Аналізуючи результати вивчення потреб молоді можна зробити висновок, що загальнолюдські цінності і проблеми дуже близькі сучасній молоді, молоді хлопці та дівчата вважають їх актуальними і намагаються знайти шляхи їх вирішення. Переважна більшість проблем молоді - це складові загальних потреб сучасного суспільства.

Для ефективної реалізації молодіжної політики на рівні громади важливо передбачити:

необхідну інфраструктуру молодіжної політики, у тому числі здійснення її організаційного та фінансового забезпечення;

забезпечення діяльності молодіжних ХАБів і молодіжних працівників;

сприяння формуванню та розвитку інститутів громадянського суспільства;

налагодження міжгалузевої та міжсекторальної взаємодії у молодіжній роботі;

здійснення оцінки ефективності молодіжної роботи на рівні громади (відповідно до розроблених показників) і звітування перед громадою про стан роботи з молоддю;

забезпечення умов молодіжної участі та молодіжного громадського контролю.

Для активізації участі молодих людей повинні бути створені певні структури, яким має надаватись підтримка, – це молодіжні ради, молодіжні центри (простори) тощо. Йдеться про більш активне залучення молоді до ухвалення рішень, процесу формування та реалізації молодіжної політики на рівні ТГ. Молодіжна робота в громаді повинна враховувати інтереси та потреби молоді й, насамперед, формувати не споживацькі настрої в молодіжному середовищі, а активну громадянську позицію молоді та задіяти усі потенційні ресурси.

Реалізація Програми ґрунтується на системі загальноєвропейських принципів, визначених у Переглянутій Європейській Хартії про участь молоді у місцевому та регіональному житті: відкритості, рівності можливостей та недискримінаційному ставленні, реалістичності Програми, дієвому та відповідальному підході, а також безпосередньому залученні молоді до її виконання.

Згідно Резолюції про молодіжну роботу Ради Європи, молодіжна робота базується на неформальній та інформальній освіті, проводиться поза межами формальної освіти, організовується силами молоді та спеціалістами.

Ефективність реалізації програми залежить від єдності та координованості дій місцевого самоврядування і молодіжного представництва.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СИЛЬНИХ СТОРІН, МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ, СЛАБКИХ СТОРІН ТА ЗАГРОЗ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ СОФІЇВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТГ (SWOT-АНАЛІЗ)

SWOT-аналіз Софіївської селищної ТГ проведено з урахуванням стану та тенденцій розвитку громади, актуальних проблемних питань у сфері молодіжної політики Софіївської селищної ТГ, висновків анкетування, а також пропозицій,

наданих членами фокус груп з розроблення проекту Програми розвитку молодіжної політики Софіївської селищної ТГ на період до 2025 року.

SWOT-аналіз

S – сильні сторони	W – слабкі сторони:
<ul style="list-style-type: none"> - Створено Молодіжну раду (дорадчий орган селищної ради), громадські організації - Ресурс (достатня кількість молоді) - Інфраструктура освітня (6 закладів освіти, центр творчості, школа мистецтв), спортивна (ДЮСШ). - Розвиток спорту - Талановита молодь - Успішний приклад чемпіонів-земляків у спорті - Волонтерство - Географічне розположення. - Історичне минуле - Працьовиті молоді люди - «Ресурсна» молодь громади, молоді підприємці 	<ul style="list-style-type: none"> - Існуючі заклади культурного дозвілля не задовольняють потребам молоді - Відсутність доріг - Відсутність робочих місць - Відсутність кваліфікованих кадрів в закладах освіти у сільській місцевості - Відсутність культурного дозвілля для молоді у сільській місцевості - Відсутність моніторингу, розподілу обов'язків - Пасивність і байдужість молоді - Слабкий рівень комунікації, звітності - Недостатність фінансування молодіжної сфери - Відсутність молодіжного центру у селах громади - Негативні явища в соціумі: безальтернативне вживання алкоголю, наркотиків, куріння
O – можливості:	T – загрози:
<ul style="list-style-type: none"> - Позитивний досвід інших громад (молодіжні ГО, МР, молодіжні центри) - Навчання, семінари, форуми - Інвестиції, гранти - Допомога експертів від донорів - Позитивні зміни в законодавстві - Європейські цінності (імплементация, Європейська хартія) - Залучення підприємців - IT-рішення 	<ul style="list-style-type: none"> - Недосконала законодавча база - Прийняття негативних рішень на законодавчому рівні - Війна, екологічні катаклізми, клімат; - Слабка законодавча база - Невиконання та недотримання прийнятих законів - Корупційна влада - Недосконалі реформи (медична, освітня, поліція) - Реформа молодіжної політики (слабка сторона) - Відсутність заохочення та підтримки влади - Недосконала законодавча база щодо відповідальності за молодіжну політику в громаді

РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ПОТРЕБ МОЛОДІ СОФІЇВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТГ

Важливим на сьогодні є не тільки забезпечення координації молодіжної роботи, але й активне залучення молоді до життя громади.

За результатами опитування 48,8 % молоді знає, що в країні відбувається реформа децентралізації. Молодь ставиться позитивно до реформи децентралізації влади (55,6 %) та має високий потенціал для реалізації молодіжної політики на місцях.

На питання "Що з переліченого нижче є для вас найважливішим зараз?" із наведених варіантів 14,6% опитаних назвали мир та спокій на українській землі (відсутність збройного конфлікту), 14% надали перевагу досягненню соціального статусу, кар'єри, 12,1% - пошук будь-якої роботи, підробіток, майже однаковий відсоток набрали: пошук коханої людини - 7,3% та народження і виховання дітей - 7,6%. Не на останньому місці матеріальне становище - 8,9 та досягнення поставлених цілей та завдань - 6,1. Отже, в наш час, хоч матеріальні цінності і не пасуть задніх, але моральні цінності не занедбуються, для багатьох вони переважають матеріальні, або ж ідуть у парі.

Що ж стосується цього ж самого питання, але у перспективі на майбутні 5 років, то тут переважають матеріальне становище, гроші (відсутність матеріальних труднощів) - 19,3 %, досягнення соціального статусу, кар'єри - 15,8%, пошук роботи за фахом - 8,5%, пошук будь-якої роботи, підробіток - 9,8%, досягнення поставлених цілей та завдань. Як бачимо молодь прагне матеріальної незалежності, і є досить вагомим той факт, що для цього вони готові працювати, розвиватися, самовдосконалюватися.

Це підтверджують відповіді на питання «Чому з наведеного ви плануєте навчатися найближчого року?», де майже 52% опитаних готові до самовдосконалення особистості (особистого розвитку), 40,7% до самовдосконалення у сфері професійних інтересів. На питання «На яких з перелічених курсах, семінарах, тренінгах ви б хотіли навчатися якщо такі були б організовані в громаді?», 21,9% опитуваних хочуть вивчати іноземні мови, 15,9% готові відвідувати галузеві курси, 7,9% - курси з ІТ технологій, 5,7% - семінари/тренінги, спрямовані на підвищення професійної підготовки, 4,1% - семінари/тренінги з започаткування та ведення бізнесу.

Проаналізувавши відповіді на запитання «Чого саме на ваш погляд не вистачає молодіжній політиці в громаді?», виокремили:

взаємозв'язок із актуальними викликами життя самої громади (74,7%)

послідовності у реалізації запланованої політики (81,6%)

активної молоді різних вікових груп для гуртування (82,9%)

сучасних локацій для проведення молодіжних заходів (89,2%)

грошей для проведення видовищних заходів для молоді (86,7%)

талановитих організаторів молодіжної політики (88,0%)

сучасних форм роботи з молоддю (83,2%)

76,6 % опитаних вважають, що заходи для молоді проходять нерівномірно по населених пунктах громади, тому доцільно при плануванні заходів враховувати цей

факт. А найважливішим під час відвідування заходів молодь вбачає у можливості навчитися чогось нового (49,1%), змістовно провести час (47,5%) та кваліфіковані кадри, які задіяні для проведення відповідних заходів (41,9%).

Позитивним показником є те, що 60,6 % опитаних готові брати активну участь у процесі розбудови та розвитку громади, вирішувати проблеми молоді (75,5%).

Пріоритетними послугами/заходами, яких не вистачає молоді Софіївської громади є:

- спортивні заходи (72,2 %);
- розважальні заходи (71,2 %);
- неформальна освіти (профорієнтаційні заходи та сприяння у працевлаштуванні, тренінги, майстер-класи тощо) (67,7 %);
- культурно-мистецькі послуги (показ фільмів, організація виставок, театральні заходи тощо) (67,4%)
- гурткова робота для молоді та дорослих 35+ (67,1%)
- консультацій психолога (64,6%)
- юридичних консультацій (63,0%)
- реалізація соціальних і волонтерських проектів (молодіжних ініціатив) (55,4%)

Відповідаючи на проєктивне запитання «Яких саме локацій для проведення дозвілля та відпочинку молоді не вистачає в громаді та вашому населеному пункті?», пріоритетом у молоді є відкриття та облаштування таких публічних інфраструктурних об'єктів громади, як молодіжні центри.

Орієнтувати їх роботу молодь пропонує на:

- допомогу у виборі професій (80,3%)
- надання юридичних консультацій (75,6%)
- надання допомоги у вихованні «важких» підлітків (78%)
- здійснення заходів з національно - патріотичного виховання (80,3%)
- організацію змістовного дозвілля молоді (дискотеки, вечірки, тощо) (74,8%)
- надання консультацій психолога (80,4%)
- роботу щодо профілактики асоціальних проявів серед молоді (79,9%)
- формування навичок здорового способу життя (83,2%)
- об'єднання молоді за інтересами та прагненнями (84,2%)
- сприяння у працевлаштуванні (84,8%)

На запитання «Які проєкти щодо розвитку вашого населеного пункту є для вас найважливішими зараз?» для молоді, як і для усього населення громади залишається розвиток інфраструктури, а саме: низька якість (відсутність) дорожнього покриття між населеними (92,5%), облаштування місць відпочинку (парків, пляжів, наметових міст тощо) (85,9%), облаштування спортивних закладів, центрів та закладів культури та облаштування лікарень/поліклінік/ амбулаторій (88,1%, 80,5% та 78% відповідно). Крім того пріоритетними залишаються налагодження роботи установ, що працюють з молоддю (молодіжних хабів, центрів) та облаштування безкоштовних гуртків для дітей та молоді (81,3% та 88,0% відповідно).

На запитання «Яку власну ініціативу (ймовірно цікаву та потрібну іншим молодим людям вашої громади) ви б хотіли запропонувати реалізувати?» більша частина молоді хоче відновлення роботи будинків культури(клубів у вечірній час), облаштування пляжів для відпочинку, а також відкриття туристичного маршруту по

ТГ.

РОЗДІЛ III. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ, МЕТА ТА ПРІОРИТЕТИ ПРОГРАМИ СОФІЇВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТГ

Стратегічне бачення майбутнього Софіївської селищної ТГ очима молоді:

Сприяння сталому розвитку молодіжної політики через постійний аналіз ситуації в громаді, регіоні і Україні, підтримка молоді та їхніх ініціатив, розвитку рівноправного партнерства між молоддю громади, місцевою владою та іншими секторами суспільства всередині громади, так і за її межами, на основі принципів відкритості, прозорості, професійності та ефективності.

Метою Програми є створення належних умов для самореалізації та всебічного творчого розвитку кожної молодої людини, реалізації інноваційного потенціалу молоді у всіх сферах суспільного життя, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості, активного залучення до суспільно-громадського життя міста громади, з урахуванням вікових, індивідуальних, соціальних, творчих, інтелектуальних потреб та запитів шляхом підтримки та розвитку пріоритетних напрямків та актуальних для молоді форм та форматів роботи.

При виконанні всіх пріоритетів без винятку необхідно проводити обґрунтовану, скоординовану молодіжну політику, з обов'язковим аналізом наявної ситуації та вивченням думки молоді. З метою ефективного використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль на таких пріоритетних напрямках:

Пріоритет 1. Формування активних соціальних та громадянських компетентностей - здійснення заходів, спрямованих на утвердження патріотичної свідомості та активної громадянської позиції молоді, виховання у молоді почуття особистої та національної гідності, популяризація національної культури; популяризація волонтерського руху як форми залучення молоді до суспільно значущої діяльності

Пріоритет 2. Підвищення привабливості громади для молоді:

Облаштування сучасної молодіжної інфраструктури в громаді;

Впровадження інноваційних методів та форм організації дозвілля молоді;

Пріоритет 3. Економічна конкурентоздатність молоді, інтеграція молоді на ринок праці, розвиток неформальної освіти - сприяння розвитку молодіжного підприємництва, самозайнятості та ефективного просування молодих людей у підприємницькому середовищі; розвиток неформальної освіти і вторинної зайнятості; здійснення заходів, спрямованих на набуття молодими людьми знань, навичок, що сприятимуть соціальній та професійній компетенції молоді поза системою освіти, формуванню мотивації до навчання впродовж життя;

Пріоритет 4. Розвиток спорту та пропаганда здорового способу життя

шляхом здійснення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді

РОЗДІЛ V. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Фінансове забезпечення реалізації Програми здійснюватиметься за рахунок:

- коштів місцевого бюджету, у тому числі бюджету розвитку;
- коштів Державного фонду регіонального розвитку;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу;
- коштів міжнародних фінансових організацій;
- коштів інвесторів;

Обсяги видатків місцевого бюджету на виконання Програми щорічно визначаються у межах кошторисних бюджетних призначень на відповідні роки.

Орієнтовані обсяги та джерела фінансування Програми підтримки молодіжної політики на території Софіївської селищної ТГ на 2021-2025 роки відображено у Додатку 1, який є невід'ємною частиною Програми.

РОЗДІЛ VI. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Очікуваними результатами виконання Програми:

збільшити кількість молоді, залученої як до розробки та організації, так і до участі у заходах та проектах, спрямованих на національно-патріотичне виховання та підвищення рівня громадянської свідомості молоді шляхом налагодження системної освітньої, виховної, інформаційної роботи за участю установ, які працюють з молоддю, інститутів громадянського суспільства, молодіжних працівників, волонтерів;

урізноманітнити та запровадити нові форми та формати роботи з молоддю, зробивши найефективніші з них обов'язковими не лише до виконання, але й до щорічного збільшеного фінансування;

збільшити чисельність молоді охопленої всіма видами культурних, правозахисних, просвітницьких та інших заходів;

збільшити чисельність молоді, залученої до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я;

розвиток існуючих та створення нових інфраструктурних об'єктів з метою створення належних умов для всебічного розвитку молоді;

забезпечити надання підтримки молоді у працевлаштуванні та сприяти створенню для неї нових робочих місць;

підвищення рівня залучення молоді до волонтерства, як форми суспільно значущої діяльності вторинної зайнятості;

підвищити рівень активності молоді в населених пунктах громади.
створити умови для розвитку творчого потенціалу молоді.

РОЗДІЛ VII. ВПРОВАДЖЕННЯ, МОНІТОРИНГ ТА ПЕРЕГЛЯД ПРОГРАМИ

Для реалізації Програми підтримки молодіжної політики Софіївської селищної ТГ на 2021-2025 роки використовує План завдань і заходів Програми до 2025 року, який є невід'ємною частиною Програми (додаток 2).

План заходів Програми до 2025 року розбивається на щорічні Плани роботи Молодіжної ради.

Для забезпечення належного рівня відповідальності за реалізацію Програми підтримки молодіжної політики Софіївської селищної ТГ на 2021-2025 роки створюється Робоча група з оцінки та моніторингу, склад якої формується головою Молодіжної ради за узгодженням з селищним головою.

Основним інструментом контролю за досягненням результатів по кожному напрямку та пріоритетами діяльності організації служить Система моніторингу та оцінки, якою визначено показники моніторингу ефективності реалізації Програми. Для визначення необхідності коригування документу щорічно проводитиметься аналіз ефективності дії Програми, виходячи з фактичних показників індикаторів.

До 15 грудня кожного року здійснюється аналіз виконання Плану роботи ради, який подається на розгляд виконавчого комітету Софіївської селищної ради. За результатами щорічної оцінки і моніторингу складається річний звіт, який містить інформацію про досягнення кожного пріоритету та виконання заходів; вносяться корекції на наступний рік (у разі потреби).